

RUDYARD KIPLING

SOTILASKERTOMUKSIA

Редъярд Киплинг
Sotilaskertomuksia

«Public Domain»

Киплинг Р. Д.

Sotilaskertomuksia / Р. Д. Киплинг — «Public Domain»,

© Киплинг Р. Д.

© Public Domain

Содержание

Kadoksissa	5
Kaksi rumpalipoikaa	13
Конец ознакомительного фрагмента.	14

Rudyard Kipling

Sotilaskertomuksia

Kadoksissa

Onhan venäläinen varsin hauska ja miellyttävä, niin kauan kuin hän pysyy alallaan. Itämaalaiseksi hän onkin vallan erinomainen. Ainoastaan silloin kun hän rupeaa vaatimaan, että häntä kohdeltaisiin itäisimpänä länsimaisista kansoista, sen sijaan että hän on läntisin itämaisista, tuntuu hänessä rotuomituisuus, jota on kovin vaikea hallita. Hänen isäntänsä ei koskaan tiedä, mikä puoli hänen luonteestaan milloinkin puhkeaa ilmi.

Dirkovitsh oli venäläinen – oikea täysi venäläinen sanoi olevansa – joka näkyi ansainneen leipänsä palvelemalla upseerina jossain tsaarin kasakkarykmentissä ja toimimalla erään venäläisen sanomalehden kirjeenvaihtajana – lehden, jolla ei milloinkaan kahta kertaa ollut samaa nimeä. Hän oli komea, nuori itämaalainen, joka halusi kierrellä tuntemattomia seutuja, ja hänen tulonsa Intiaan ei ilmaissut minkäänlaista erityistä lähtöpaikkaa. Ei ainakaan yksikään elävä olento voinut väittää, että hän tuli Balkhin, Budukshanin, Chitralin, Belutshistanin tahi Nepaulin puolelta tahi mistään muualtakaan. Intian hallitus, ollen tavattoman hyvällä tuulella, määräsi, että häntä piti kohdella hyvin ja näyttää hänelle kaikki nähtävät paikat; niin hän sitten maleksi, puhuen huonosti englantia ja vielä huonommin ranskaa, paikasta toiseen, kunnes yhytti Hänen Majesteettinsa Valko-husaarit Peshanurin kaupungissa, joka on vuoristossa erään ahtaan, Khyber nimisen vuorisolan suulla. Epäilemättäkin hän oli upseeri, hänen rintaansa koristivat venäläiseen tapaan pienet emalji-ristit, ja puhelias hän oli, ja (vaikka eihän tämä oikeastaan kuulu hänen ansioihinsa) hänet oli julistettu voittamattomaksi Mustien Tyronien kilpajuojaksi, jotka kukin puolestaan ja yksissä tuumin olivat koettaneet kaikin voiminsa lämpimän whiskyn ja hunajan, konjakkin ja jos jonkinmoisten alkoholisekoitusten avulla kaikessa vieraanvaraisuudessaan juoda hänet pöydän alle. Ja kun Mustat Tyronit, jotka ovat pelkkiä irlantilaisia, eivät saa vieraan päätä sekaisin, niin on tuo vieras varmaan ihmeen kestävä mies. Näin tuumivat Mustat Tyronit, mutta he olivatkin aina hurjapäistä ja itsepintaista joukkoa, ja he määräisivät nuorempia alipäälliköitä nelivuotisesta palvelusväestä valitsemaan viininsä. Väkevät olivat aina everstien ja majuri-valiokunnan hankittavat. Sellaista joukkoa saattoi kunnioittaa, mutta ei kiittää.

Valko-husaarit olivat yhtä tunnollisia juomiensa valinnassa kuin vihollista ahdistessaan. Konjakkin oli eräs kokenut eversti tarkastanut muutama vuosi Waterloon tappelun jälkeen. Siitä saakka se oli saanut seistä, ja se oli ostaessa ihmeellistä konjakkia. Tätä nestettä muistellessa Ylä-Burman teak-metsissä ja Irrawaddyn matalikoilla kuolevien miesten silmiin kihosi vesikarpalot. Ja erinomaista portviiniä heillä oli, ja samppanjaa, jonka merkistä ei ollut tietoa, sillä se kannettiin pöytään ilman leimaa, koska Valko-husaarit eivät suvainneet, että kukaan tiesi mistä tavara hankittiin. Upseeri, jonka toimenä samppanjan valikoiminen oli, ei saanut tupakoida kuuteen viikkoon ennen valitsemista.

Tämä yksityisseikkain tarkka luetteleminen on tarpeellinen kuvattaessa tapausta, jolloin mainitut nesteet, samppanja, portviini ja ennen kaikkea konjakki – vihreätä ja valkoista ja keltaista likööriä lukuunottamatta – asetettiin Dirkovitshin yksin käytettäväksi, ja hänellä oli äärettömän hauska – hausempi vielä kuin Mustien Tyronien parissa.

Mutta hän pysyi aina yhtä kiusallisen eurooppalaisena. Valko-husaarit olivat – "kalliit ystäväni", "kunnon sotatoverit". Tuntimäärät hän saattoi jutella siitä loistavasta tulevaisuudesta, mikä oli koittava Englannin ja Venäjän aseiden avulla, kun heidän tunteensa ja alueensa kulkevat rinnatusten, jolloin Aasian suuri sivistämistyö oli alkava. Tämä ei tyydyttänyt, sillä Aasiaa ei sivistytetä länsimaisen metodin mukaan. Aasia on liian suuri ja liian vanha. Naista, jolla on monta rakastajaa, et houkuttele

toiselle toalle, ja Aasia on kaikkina aikoina ollut kiemmailussaan pohjaton kuin papin säkki. Se ei koskaan käy pyhäkouluu eikä opi äänestämään muuten kuin miekka äänestyslippunaan.

Dirkovitsh tiesi sen kyllä niin hyvin kuin kuka tahansa, mutta häntä huvitti puhua erikoiskirjeenvaihtajana ja tekeytyä niin älykkääksi kuin suinkin. Väliin hän tahtoi viittaillen huomauttaa, hiukan vain, kasakka-sotnjastaan, joka nähtävästi oli jäänyt johonkin perukkaan oman onnensa nojaan. Hän oli saanut raataa kovasti Keski-Aasiassa ja ollut useammassa kahakassa ja ottelussa kuin tuskin kukaan hänen ikäisistään. Hän vältti oman etevämyytensä esiintuomista, mutta oli hyvin valmis aina tilaisuuden tullen kehumään Hänen Majesteettinsa Valko-husaarien ryhtiä, temppeja, univormua ja järjestystä. Ja kyllä siinä olikin ihailtava rykmentti. Kun rouva Durgan, Sir John Durgan vainaan leski, tuli heidän olopaikalleen ja vähän ajan kuluttua jok'ainoa messin mies oli kosinut häntä, ilmaisi hän yleisen mielipiteen hyvin sattuvasti, lausuessaan, että he kaikki olivat niin somia, että koska hän ei voinut ottaa heitä kaikkia, eversti ja majurit, jotka jo olivat naimisissa, siihen luettuina, ei hän tahtonut tyytyä yhteen ainoankaan heistä. Siksipä hänet, ristiriitainen kun oli luonteeltaan, vihittiinkin eräälle jalkaväkeen kuuluvalle pienelle miehelle. Ja Valko-husaarit aikoivat panna suruharson hihaansa, mutta suostuivat kuitenkin menemään vihkiäisiin oikein miehissä ja täyttämään kirkon koko toisen sivustan, äänettömät nuhteet huulillaan. Hän oli petkuttanut heitä kaikkia, vanhimmasta komppanianpäälliköstä, Basset Holmerista, nuorimpaan upseeriin, Pikku Mildrediin saakka, joka olisi voinut antaa hänelle neljätuhatta vuodessa ja arvonimen. Hän oli "vicomte", ja hänen sotilaaksi tullessaan oli messi kehottanut häntä kernaammin menemään kaartiin, sillä husaarit olivat kaikki suurien maustekauppiasten ja vaatetehtailijoiden poikia, mutta Mildred pyysi hartaasti saada jäädä, ja hän käyttäytyi niin siivosti, että hänen pyyntöönsä suostuttiin, ja hänestä tuli mies, joka oli paljon tärkeämpi kuin minkäänlainen "vicomte" koskaan voi olla.

Ainoat, jotka eivät kannattaneet yleistä mielipidettä husaarien suhteen, olivat muutamat tuhannet henkilöt toiselta puolen rajaa, juutalaisia sukuperältään, joita nimitettiin pataaneiksi. He olivat kerran virallisesti yhtyneet rykmenttiin, tuskin pariksi kymmeneksi minuutiksi, mutta yhtyminen, jonka kestäessä alituisen sattui onnettomuuksia, herätti heissä ennakkoluuloja. Sanoivatpa he Valko-husaareja "paholaisen pojiksi" ynnä semmoisten henkilöiden pojiksi, joiden kanssa oli aivan mahdoton olla ihmisten seurassa. Kuitenkaan he eivät olleet niin paljon toisia ylempänä, että olisivat antaneet vastenmielisyytensä estää heitä täyttämästä rahapussinsa rykmentin kustannuksella. Rykmentillä oli karbiinipyssyjä – mainioita Martiini-karbiineja, jotka lennättivät kuulun tuhannen yardin päähän vihollisen leiriin ja olivat muutenkin mukavimmat liikutella kuin pitkäpiippuiset pyssyt. Sentähden niitä haluttiinkin pitkin rajaa, ja koska kysyntä aina synnyttää tuotantoa, hankittiin niitä hengen uhalla ja maksuksi annettiin niitten paino lyötyä hopeaa – seitsemän ja puoli naulaa rupiita tahi kuusitoista puntaa ja jokunen shillinki, rupii alpari-kurssin mukaan. Öillä niitä veivät varkaat, jotka notkeina kuin käärmeet matelivat vatsallaan aivan vahtimiehen nenän alla; niitä katosi ihmeellisellä tavalla asetelineiltä, ja kuumana aikaan, kun kaikki ovet ja ikkunat olivat auki, hävisi niitä kuin tuhkaa tuuleen. Raja-asukkaat halusivat niitä omia perhekostojaan sekä sattuvia tapahtumia varten. Mutta pitkinä Pohjois-Intian kylminä talviöinä tapahtui varkauksia laajemmalti. Murhaajaliike vuoristossa on siihen aikaan vilkkaimmillaan, ja hinnat ovat korkealla. Rykmentin vahdit lisättiin ensin kaksin-, sitten kolminkertaisiksi. Husaari ei ole paljon milläänkään, jos ase katookin – hallitus saa antaa uuden – mutta se häntä harmittaa, että uni tulee häiriityksi. Rykmentti oli hyvin suutuksissaan, ja eräskin varas, jonka onnistui lynkätä tiehensä, kantaa vielä tänäkin päivänä selviä jälkiä heidän vihastaan. Tämä tapaus lakkautti varkaudet vähäksi aikaa. Vahteja voitiin vähentää, ja rykmentti vietti aikansa poolo-urheilussa vallan odottamattomalla tuloksella, voittaen kaksi kertaa kolmesta koetuksesta lushkarien peljättävän Light Horse poolorykmentin, vaikka näillä oli neljä hevosta mieheen lyhyen ajan kilpailussa ja eräskin hindu-upseeri kiiti kuin salama yli tantereen.

Voiton kunniaksi he laittoivat päivälliset. Lushkarit saapuivat ja Dirkovitsh saapui mitä täydellisimmässä kasakkaupseerin univormussa, joka on väljä kuin yönuttu, ja esitettiin lushkareille.

Dirkovitsh katseli heitä oikein täydellä silmällä. He olivat heikompia kuin husaarit, ja heidän käytöksensä ilmaisi reippautta ja sulavuutta, joka on Punjabin rajaväelle ja kepeälle hevosväelle ominaista. Se on opittava sekin, kuten virkaseikat ainakin; mutta päinvastoin kuin monet muut seikat ei se koskaan unohdu, vaan jää miehen ryhtiin kuolinpäivään saakka.

Valko-husaarien suuri hirsikattoinen messisali oli kerrassaan mielestä unohtumaton. Kaikki messin hopeakalut oli pantu pitkälle pöydälle, jolla – siitä on jo kauan – viiden taistelussa kaatuneen upseerin ruumiit olivat levänneet; likaiset, repaleiset liput riippuivat oven päällä, talvirusukimppuja oli sirotettu hopeakynttilänjalkojen väliin, etevien upseeri-vainaiden valokuvat katselivat jälkeläisiään, ollen ripustetut sambhur-, nilghai-, maikhor-eläinten ja, koko messin ylpeyden, kahden irvistävän lumileopardin väliin, jotka olivat tuottaneet Basset Holmerille nelikuukautisen loman, joka hänen olisi pitänyt viettää Englannissa eikä matkalla Tibettiin, missä hän oli alituisessa hengenvaarassa vuorten reunamilla, iljanteilla ja lasikirkailla ruohoisilla ylänneillä.

Valkoiseen musliiniin puettut palvelijat, rykmentin töyhtö turbaanin reunassa, odottivat käskyjä isäntiensä takana, toiset punaiseen ja kultaan puettujen Valkohusaarien, toiset keltaiseen ja hopeaan puettujen Light Horse lushkarien takana. Dirkovitshin tummanvihreä univormu oli ainoa tumma pilkku pöydän ääressä, mutta hänen suuret onyksin-väriset silmänsä sätelivät sitä enemmän. Hän purki tunteitaan, veljittellen lushkariryhmän kapteenia, joka tuumaili, kuinkahan monta Dirkovitshin kasakkaa hänen pitkät, hoikat maanmiehensä ottaisivat pitääkseen lämpiminä oikein kunnan ottelussa. Mutta tällaisia asioita ei sovi tuoda julkisuuteen.

Keskustelu vilkastui äänekkäämmäksi, ja rykmentin soittokunta soitteli eri ruokalajien välillä, kuten tapana on ollut ammoisista ajoista, kunnes kaikkien kielet seisahtuivat hetkeksi, kun päivällisasiat korjattiin ja eversti nousi seisaalleen ensimmäistä välttämättömyyden maljaa esittääkseen ja lausui: "Kuningattaren malja", ja Pikku Mildred vastasi kaukaa pöydän päästä: "Jumala varjelkoon kuningatar!" ja isot kannukset kilahtelivat, kun suuret miehet nousivat pystyyn juodakseen kuningattaren maljan, jonka oli väärin luultu saavan maksaa heidän messilaskunsa. Tämä messin sakramentti ei koskaan vanhetu eikä voi olla liikuttamatta kuulijaa, oltakoonpa sitten maalla tahi merellä. Dirkovitshkin nousi "oivallisten veljiensä" kanssa, ymmärtämättä kuitenkaan minkätähden. Ei kukaan muu kuin brittiläinen upseeri ymmärrä oikein maljan tarkoitusta; ja useimmilla on tunne enemmän vallalla kuin järki. Seremoniaa seuraavan lyhyen äänettömyyden kestäessä astui sisään hindu-upseeri, joka oli pelannut pooloa lushkarien kanssa, mutta tuli sisään koko kuuden jalan pituudessaan vasta jälkiruualle, sinihopeainen turbaani päässä ja suuret pitkävartiset jalassa. Messi nousi ylös meluten, kun hän uskollisuuden merkiksi tarjosi miekkansa kahvaa everstin kosketettavaksi ja istuutui vapaalle tuolille huudettaissa: "Rung ho, Hira Singh!" (käännettynä se merkitsee: "Käyös voittoon!"). "Kosketinko minä teitä polveen, ukko paha?" "Ressaidar sahib, mikä hitto teidät pani ajamaan sillä potkurilla ne viimeiset kymmenen minuuttia?" "Shabask, Ressaidar sahib!" Sitten eversti ärjäisi: "Ressaidar Hira Singhin malja!"

Kun eläköönhuudot olivat vaienneet, nousi Hira Singh vastaamaan, sillä hän oli kuninkaallisesta suvusta lähtenyt upseeri, kuninkaan pojanpoika, ja tiesi tehtävänsä tällaisissa tilaisuuksissa. Näin hän puhui omalla kielellään:

"Eversti sahib ja täkäläisen rykmentin upseerit, suurta kunniaa olette minulle osoittaneet. Tätä tulen muistamaan. Olemme tulleet kaukaa teidän kanssanne kilpailemaan; mutta meidät on voitettu. ['Ei suinkaan teidän vikanne, Ressaidar Hira Singh! Kilpailimme omalla maallamme. Teidän hevosenne olivat väsyneet rautatiematkan tähden. Ei mitään kursailua.'] Sentähden tulemme kenties uudestaan, jos niin sattuu. ['Kuulkaa! Kuulkaapas! Todellakin! Hyvä! Hst!'] Sitten kilpailemme uudestaan kanssanne ['Hauska tavata!'], niin etteivät hevosenne enää kestä jaloillaan. Tämä riittääköön kilpailusta." Hänen toinen kätensä sattui miekan kahvaan, kun hänen katseensa kääntyi Dirkovitshiin, joka venyttelihe tuolillaan. "Mutta jos Jumalan tahdosta sattuisi muutakin kilpailua kuin pooloa, niin olkaa vakuutetut, eversti sahib ja upseerit, sen me suoritamme rinnatusten, vaikka heillä" – taas hänen katseensa kääntyi Dirkovitshiin – "vaikka heillä, sanon, olisi viisikymmentä ratsua yhtä meikäläistä

vastaan!" Ja huudettuaan Rung ho! joka kajahti kuin pyssyn perä kallion reunaan, hän istuutui toisten riemuitessa.

Dirkovitsh, joka oli utterasti maistellut konjakkia – tuota edellämainittua hirvittävää konjakkia – ei ymmärtänyt mitään, eikä laimennettu käännöskään näyttänyt ilmaisseen hänelle puheen purevaisuutta. Ehdottomasti oli Hira Singhin puhe sen illan tärkein, ja melua olisi jatkunut huomeneen, ellei ulkoa kuuluva pamaus olisi sitä keskeyttänyt, jolloin joka miehen käsi kosketti aseetonta vasenta sivua. Sitten kuului jyskettä ja hätähuutoa.

"Taas karbiini varastettu!" sanoi ajutantti istuutuen rauhallisesti paikoilleen. "Sitä se tekee kun vahteja vähennetään. Lienevät kai vahdit tappaneet hänet."

Verannan kivilattia kajahteli aseellisten raskaasti astuessa, ja kuului kuin sitä pitkin olisi laahattu jotain.

"Miiks! häntä ei panna koppiin huomiseksi?" sanoi eversti äissään.

"Katsokaa, kersantti, onko häntä haavoitettu."

Messikersantti kiiruhti ulos pimeään ja palasi kahden husaarin ja korpraalin kanssa; kaikki he olivat hyvin hämmästyneet.

"Saimme kiinni karbiinivarkaan, sir", sanoi korpraali. "Ainakin hän oli hiipimässä kasarmiin päin, kulki suurta tietä myöten vahtien ohi; ja vahti sanoo, sir..."

Kurja rääsyläinen, jota kolme soturia vartioi, voivotteli. Tuskin milloinkaan lie nähty niin neuvotonta ja viheliäistä afgaania. Hän oli ilman turbaania ja kenkiä, liassa ryvetetty ja pahoinpitelystä melkein tiedoton. Hira Singh säpsähti äkkiä kuullessaan hänen vaikerruksensa. Dirkovitsh otti uuden lasin konjakkia.

"Mitäs vahti sanoo?" sanoi eversti.

"Sanoo miehen puhuvan englantia, sir", vastasi korpraali.

"Ja te tuotte hänet messiin, sen sijaan kuin teidän olisi pitänyt jättää hänet kersantille! Vaikka hän puhuisi kaikkia helluntaijuhlan kieliä, ei teillä ole mitään asiaa..."

Taas rääsyläinen vaikeroi ja jupisi jotain itsekseen. Pikku Mildred oli noussut paikoiltaan ja tullut katsomaan. Hän hypähti taapäin, ikäänkuin häntä olisi ammuttu.

"Ehken olisi paras lähettää miehet takaisin, sir", sanoi hän everstille, sillä hän oli saanut erityisiä vapauksia, vaikka olikin alempi upseeri. Puhuessaan hän löi kätensä tuon rääsyläisraukan kaulaan ja pani hänet istumaan. Tokko lie tullut mainituksi, että Mildredin pienuus oli siinä, että hän oli kuuden jalan neljän tuuman pituinen ja suhteellisesti roteva. Korpraali, huomattuaan että upseeri tahtoi pitää huolta vangista ja että everstin silmät alkoivat säkenöidä, lähti heti miehineen liikkeelle. Karbiinivaras, joka oli jäänyt yksin messin joukkoon, nojasi päänsä pöytään ja itki katkerasti, toivottomana ja lohduttomana, kuten lapset itkevät.

Hira Singh kiiruhti hänen luokseen ja kirosi pitkän omakielisen pirun. "Eversti sahib", hän sanoi, "tämä ei ole afgaani, sillä he itkevät 'ai! ai!' Eikä hän ole hindukaan, sillä he itkevät 'oh! ho!' Hänhän itkee aivan kuin valkoihoinen, 'uu! uu!'"

"Mistä helkkarista te olette tuon saanut tietää, Hira Singh?" sanoi lushkarikapteeni.

"Kuulkaa häntä!" sanoi Hira Singh ainoastaan, osoittaen kumarassa olevaa olentoa, joka itki ikäänkuin ei ottaisi heretäkseenkään.

"Hän sanoi: 'Hyvä Jumala!'" sanoi Pikku Mildred. "Kuulin hänen niin sanovan."

Eversti ja koko messi katselivat miestä äänetönnä. On vallan kauheaa kuulla miehen itkevän. Nainen voi nyhkyttää suulaestaan tahi huuliltaan, tahi mistä se tulleeakaan, mutta miehen täytyy itkeä pallean avulla, ja se aivan särkee hänet.

"Pojan perhana!" sanoi eversti rykäisten tärisyttävästi. "Pitäisi lähettää hänet sairashuoneeseen. Näkyvät pidelleen häntä kovakouraisesti."

Mutta ajutantti oli tavattomasti kiintynyt pyssyihinsä. Ne olivat hänelle kuin lapsen lapsen lapsia – miehistö kuitenkin ensi sijassa. Hän murahti äkeissään: "Kyllä saatan käsittää afgaanin varastavan, kun hän kerran on siihen luotu. Mutta en käsitä hänen ulvomistaan. Se vain pahentaa asiaa."

Konjakki lienee liiemmästi vaikuttanut Dirkovitshiin, sillä hän virui tuolissaan ja tuijotti kattoon. Katossa ei ollut mitään erinomaista katsottavaa, paitsi varjoa, joka oli kuin suuri musta ruumisarkku. Perustuen johonkin messisalin omituiseen rakennustapaan syntyi tuollainen varjo aina kattoon, kun vain kynttilät olivat sytytetyt. Milloinkaan ei se häirinnyt Valko-husaarien ruuansulatusta. Päinvastoin he siitä melkein ylpeilivät.

"Aikooko hän ulvoa koko yön", sanoi eversti, "tai pitääkö meidän tässä pitää Pikku Mildredin vieraalle seuraa, kunnes hän alkaa voida paremmin?"

Tuolissa istunut mies nosti päätään ja tuijotti messiin.

"Oi Jumalani!" sanoi hän, ja jok'ainoa messissä olija säpsähti. Sitten lushkarikapteeni teki jotain, josta hänen olisi pitänyt saada Victoria-risti – osoittaen uljuutta taistelussa ääretöntä uteliaisuutta vastaan. Hän antoi silmillään merkin tovereilleen, että he nousisivat paikoiltaan, aivan kuten emäntä tekee rouvilleen jonakin tärkeänä hetkenä, ja pysähtyen everstin tuolin luokse sanoakseen vain: "tämä asia kai ei koske meitä, sir", vei toverinsa verannalle ja puutarhaan. Hira Singh jäi viimeiseksi, ja lähtiessään hän katsahti Dirkovitshiin. Mutta Dirkovitsh oli vallan syventynyt konjakkiparatiisiinsa. Hänen huulensa liikkuvat äänettöminä hänen tarkastellessaan katossa olevaa arkkua.

"Valkoihoinen kiireestä kantapäähän", sanoi apurantti Basset Holmer. "Mikä liekään hunningolla oleva kulkija! Mistähän tuokin mahtaa olla kotoisin?"

Eversti pudisteli miestä hiljaa käsivarresta ja kysyi: "Kuka olet?"

Ei vastausta. Mies tähysteli ympäri messiä ja naurahti everstille vasten naamaa. Pikku Mildred, joka aina oli enemmän naista kuin miestä, kunnes huudettiin "ratsaille", toisti kysymyksen semmoisella äänellä, että petokin siihen olisi vastannut. Mies vain hymyili. Dirkovitsh, joka istui kaukana pöydän toisessa päässä, alkoi hiljalleen solua tuoliltaan lattialle. Ei kukaan Aatamin pojista tässä matoisessa maailmassa voi sekoittaa husaarien samppanjaa ja konjakkia, viittä ja kahdeksaa lasia kumpaakin, vajoamatta siihen kuiluun, josta hän ensin oli tuntenut liitelevänsä ylös. Musiikki soitti kappaletta, jolla Valko-husaarit, alkuajoistaan saakka, olivat alkaneet kaikki toimituksensa. He luopuisivat kernaammin soittokunnastaan kuin tuosta sävelmästä. Se on osa heidän jäsenistöstään. Mies oikaisihe tuolissaan ja naputteli pöytää sormillaan.

"En ymmärrä, mikä pakko meidän on olla hullujen seurassa", sanoi eversti. "Kutsukaa vahti ja laittakaa hänet koppiin. Tarkastamme asian huomenna. Mutta antakaa hänelle kuitenkin lasi viiniä ensin."

Pikku Mildred täytti sherry-lasin konjakilla ja ojensi sen miehelle. Tämä kallisti lasin, sävel kasvoi voimakkaammaksi, ja mies oikaisihe yhä suuremmaksi. Sitten hän kurkotti pitkäkyntiset kätensä vastapäätä olevaan pöytäkoristeeseen ja kosketteli sitä hellävaroen sormillaan. Siihen oli yhdistetty pieni salaisuus pontimessa, joka teki seitsenhaaraisesta kynttilänjalasta, kolme haaraa molemmin puolin ja yksi keskellä, jonkinlaisen pyöränkaltaisen kandelaaberin. Hän löysi pontimen, painoi sitä ja nauroi hiljaa. Noustuaan tuoliltaan hän rupesi tarkastelemaan erästä seinällä olevaa taulua, kulki sitten toisen taulun luo, ja messi katseli häntä hiiskumatta. Tultuaan lieden ääreen pudisti hän päätään synkän näköisenä. Hänen katseensa kiintyi erääseen hopeakoristeeseen, joka kuvasi täysiaseista husaaria hevosen selässä. Hän viittasi siihen ja sitten uuninreunaan kysyvän näköisenä.

"Mikä se on – niin, mikäs se on?" sanoi Pikku Mildred. Sitten, ikäänkuin äiti sopertaisi lapselleen: "Se on hevonen – niin, hevonen."

Hyvin hiljaa kuului vastaus paksulla, hillityllä kurkkuäänellä: "Niin, olen – nähnyt. Mutta missäs on se hevonen?"

Olisi saattanut kuulla messin sydänten lyövän, kun miehet vetäytyivät syrjään antaakseen vieraalle tilaa hänen vaeltaessaan. Ei ollut enää kysymystäkään vahdin kutsumisesta.

Taas hän puhui, hyvin hiljaa: "Missä *meidän* hevosemme on?"

Mitä sen jälkeen liekään tapahtunut. Valko-husaarit sanovat omakseen ainoastaan yhtä hevosta, ja sen kuva riippuu oven yläpuolella ulkopuolella upseerimessissä. Se oli täplikäs rumpalin hevonen,

rykmentin-soittokunnan kuningas, joka oli palvellut rykmenttiä kolmekymmentäseitsemän vuotta ja vihdoin vanhuutensa tähden tullut ammutuksi. Puoli messiä juoksi vetämään kuvan alas paikoiltaan ja ojensi sen miehelle käteen. Hän asetti sen uuninreunalle; se kolahti särmää vasten, kun hän laski sen vapisevista käsistään, ja hän horjahti pöydän päähän ja putosi Mildredin tuoliin. Soittokunta alotti "River of Years" valssin, ja puutarhasta kuului naurua tupakansavun täyttämään messisaliin. Mutta ei kenenkään, ei nuorimmankaan, huomio kiintynyt valssiin. Kaikki he puhelivat toisilleen jotain tähän tapaan: "Rumpalin hevonen ei ole ollut uuninreunalla sitte vuoden – 67." "Mistä hän tietää?" "Mildred, meneppä taas haastattamaan häntä." "Eversti, mitä aiotte tehdä?" "No älkää nyt, ja antakaa tuon saakelin tointua!" "Se ei ole kuitenkaan mahdollista. Mies on mielenviassa."

Pikku Mildred seiso i everstin vieressä supattaen hänen korvaansa. "Saisinko vaivata herroja istumaan paikoilleen, tehkää niin hyvin!" hän sanoi, ja messi istuutui tuoleilleen.

Ainoastaan Dirkovitshin paikka, lähinnä Pikku Mildredin paikkaa, oli tyhjä, ja Pikku Mildred puolestaan oli joutunut Hira Singhin paikalle. Ällistynyt messikersantti täytti lasit syvän hiljaisuuden vallitessa. Vielä kerran eversti nousi seisomaan, mutta hänen kätensä vapisi ja portviini läikkyi pöydälle, kun hän tähysteli miestä, joka istui Pikku Mildredin tuolilla, ja lausui käheällä äänellä: "Hyvät herrat! Kuningattaren malja." Oli hetkisen äänettömyys, mutta sitten mies hypähti pystyyn ja vastasi epäröimättä: "Jumala varjelkoon kuningatarta!" ja tyhjennettyään maljan pohjaan hän mursi sormillaan lasista kannan poikki.

Kauan aikaa sitten, kun Intian keisarinna vielä oli nuori neito eikä maassa vielä ollut olemassa minkäänlaisia paheksuttavia ihanteita, oli eräissä upseerimessissä ollut tapana juoda kuningattaren malja särkemällä lasit, messihankkijain yhteiseksi mielihyväksi. Sitä tapaa ei enää käytetä, koska ei ole minkäänlaista särkemisen aihetta, lukuunottamatta silloin tällöin hallitukselta tullutta sanomaa, jota kyllä aina sattuu.

"Asia selviää", sanoi eversti, syvään huokaisten. "Hän ei ole kersantti. Mutta mikä ihme hän mahtaa olla?"

Koko messi kertasi samat sanat, ja kysymysten tulva olisi voinut saattaa kenen tahansa pyörälle. Ihmekös sitten, jos tuo rääsyinen, likainen tunkeilija vain hymähteli pudistaen päätään.

Pöydän alta nousi tyynenä ja kohteliaasti hymyillen Dirkovitsh, joka oli herännyt virkistävästä unestaan, tunnettuaan jonkun jalat päänsä päällä. Hän kömpi ylös aivan tuntemattoman miehen vierestä, ja parkaisten vaipui tämä hänen jalkoihinsa. Tämä oli kerrassaan kauhea näky, heti tuon juhla- ja kunniamaljan jälkeen, joka oli kiinnittänyt hajaantuneet mielet yhtäänne.

Dirkovitsh ei yrittänytkään nostaa häntä pystyyn. Pikku Mildred samassa koetti saada häntä seisaalleen. Oli sopimatonta, että mies, joka osaa vastata kuningattaren maljaan, sai maata kasakka-upseerin jaloissa.

Äkkiliike repäisi viheliäisen vaatteet melkein vyötäisiä myöten, ja hänen ruumiissaan näkyi mustia arpia. On olemassa vain yksi ase maailmassa, joka leikkaa yhdensuuntaisiin viiruihin, ei se ole rottinki eikä köysi. Dirkovitsh äkkäsi jäljet, ja hänen silmäteränsä laajenivat ja muuttuivat. Hän puhui jotain, joka kuului kuin "shto vij taketj", ja mies orjistellen vastasi "tshetirje".

"Mitä tämä on?" sanoivat kaikki toisilleen.

"Hänen numeronsa. Nähkääs hän on numero neljä." Dirkovitsh puhui hyvin sotkuisesti.

"Mitä tekee kuningattaren upseeri erityisellä numerolla?" sanoi eversti, ja ympäri pöytää kuului paheksivaa murinaa.

"Kuinka minä voisin sen sanoa?" vastasi tuo mielistelevä itämaalainen imelästi hymyillen. "Hän on – kuinka sanoisinkaan – pakolainen – karkuri tuolta kaukaa." Hän nyykäytti päätään ulos yön pimeään päin.

"Puhutelkaa häntä, jos hän vastaisi teille, mutta puhutelkaa ystävällisesti", sanoi Pikku Mildred pannen miehen istumaan tuolille. Kaikkiin läsnäolijoihin vaikutti erittäin vastenmielisesti Dirkovitshin käytös, kun hän imeksi konjakkia puhuessaan suhisevaa, syljeksivää venättään tuolle olennolle, joka vastaeli hyvin pelonalaisesti. Mutta sitten kun he näkivät Dirkovitshin ymmärtävän,

ei kukaan virkkanut sanaakaan. He hengittivät raskaasti eteenpäin nojallaan, keskustelun aina katketessa. Kun Valko-husaarit kerran vielä saavat vapautta, niin he aikovat lähteä Pietariin venettä oppiakseen.

"Hän ei oikein tiedä, kuinka monta vuotta siitä on kulunut", sanoi Dirkovitsh kääntyen isäntiinsä, "mutta hän sanoo, että se tapahtui hyvin kauan sitten jossakin sodassa. Luulen, että hänelle sattui joitakin ikävyyksiä. Hän sanoo kuuluneensa tähän kunniakkaaseen ja kuuluisaan rykmenttiin sodan aikana."

"Rullat! Rullat! Holmer, tuokaa rullat!" sanoi Pikku Mildred, ja ajutanti hyökkäsi avopäin ortelihuoneeseen, jossa rykmentin rullat säilytettiin. Hän tuli juuri paraiksi, kun Dirkovitsh lausui: "Sentähden minusta on kovin ikävää sanoa, että sattui tuo tapaus, joka olisi ollut korjattavissa, jos hän olisi kääntynyt anteeksipyynnöllä everstimme puoleen, jota hän oli loukannut."

Uudelleen murinaa, jota eversti koetti saada hillityksi. Messi ei juuri ollut silloin halukas ottamaan punnitakseen loukkauksia venäläistä everstiä kohtaan.

"Hän ei oikein muista, mutta minä arvaan, että se oli oikein ikävä juttu, ja siksi häntä ei vaihdettu takaisin muiden vankien mukana, vaan lähetettiin toiseen paikkaan – kuinka te nyt sanottekaan? – seutuun. Sitten hän sanoo tulleensa tänne. Eikä hän tiedä miten hän saapui tänne. Hä? Hän on ollut Chepanyssa" – mies nykäytti päätään myöntäen ja vavahtaen – "Zhiganskissa ja Irkutskissa. En voi ymmärtää, kuinka hän on päässyt karkaamaan. Hän sanoo myös viettäneensä monta vuotta metsissä, mutta kuinka kauan, sitä hän ei muista – sitä, enemmän kuin monta muuta seikkaa. Oli tapahtunut onnettomuus, eikä hän pyytänyt anteeksi everstiltämme. Ah!"

Sen sijaan, että olisivat yhtyneet Dirkovitshin valitukseen, Valko-husaarit – ikävä sanoa – osoittivat epä kristillistä mieltymystä ja liikutusta, jota vieraanvaraisuuden tunne tällä kertaa ei voinut tukahduttaa. Holmer heitti rykmentin repaleiset ja kellastuneet rullat pöydälle, ja miehet hyökkäsivät niiden kimppuun.

"Siivommin! Viisikymmentäkuusi – viisikymmentäviisi – viisikymmentäneljä", luki Holmer. "Kas tässä. Luutnantti Austin Limmason – hävinnyt. Se tapahtui ennen Sevastopolia. Mikä tavaton hävyttömyys! Loukannut erästä heidän everstiään ja heti lähetetty ihmisten ilmoilta. Kolmekymmentä vuotta hänen elämästään joutunut hukkaan."

"Mutta hän ei kertaakaan pyytänyt anteeksi. Sanoi lähettävänsä hänet helvettiin ensin", säesti messi.

"Perhanan poika! Luulenpa ettei hän koskaan saanut siihen tilaisuutta.

Mutta kuinka hän tuli tänne?" kysyi eversti.

Rääsyläinen ei saanut tuolillaan sanaakaan suustaan.

"Tiedättekö kuka olette?"

Hän hymähti hieman.

"Tiedättekö olevanne Limmason – luutnantti Limmason, Valko-husaari?"

Nopeasti kuin nuoli tuli vastaus hiukan hämmästyneen tavoin: "Tiedän kyllä, olen Limmason." Hänen katseensa himmeni taas, ja hän vaipui entiselleen, tarkastellen kauhulla jokaista Dirkovitshin liikettä. Pako Siperiasta saattaa juohduttaa mieleen joitakuita yksityisiä tapauksia, johtamatta kuitenkaan minkäänlaiseen ajatusten yhtenäisyyteen. Mies ei osannut selittää, kuinka hän, palaavan kyyhkysen tavoin, jälleen oli joutunut entiseen messiinsä. Kaikesta, mitä hän oli nähnyt ja kärsinyt, ei hän tiennyt mitään. Hän nöyristeli Dirkovitshin edessä yhtä vaistomaisesti, kuin hän äsken oli painanut haaraisen kynttilänjalan ponninta, kyseltyt rumpalin hevosen kuvaa ja vastannut kuningattaren maljaan. Kaikki muu oli yhtä aukkoa, jota tuo kauhistuttava venäjänkieli ainoastaan osaksi voi täyttää. Hänen päänsä vaipui rinnalle, ja hän nauraa hihitti ja nyhkytti vuorotellen.

Konjakkipiru houkutteli Dirkovitshia tänä erittäin sopimattomana hetkenä puheen pitoon. Hän nousi seisolle, vähän horjahtaen, tarttui pöydän reunaan, silmät kiiluen kuin opaalit, ja alkoi:

"Kunnon sotatoverit – kalliit veljet ja isäntäni. Se oli ikävä sattuma – mitä ikävin." Tässä hän hymyili imelästi jokaiselle yltympäri. "Mutta ajatelkaapas tätä pientä, pikkuista asiaa. Hyvin

pientä, eikö totta? Tsaaria! Thuh! Minä lyön sormellani – näpsäytän sormiani hänelle. Luottaisinko minä häneen? En! Mutta slaavilaiseen, joka ei ole mitään toimittanut, häneen minä luotan. Seitsemänkymmentä – kuinka monta – miljoonaa, jotka eivät ole toimittaneet mitään – ei niin mitään. Napoleon oli vain episodi." Hän iski nyrkillä pöytään. "Kuulkaa, miehet, me emme ole tehneet maailmassa mitään – minkä täällä. Kaikki meidän tehtävämme on toimittamatta: ja se on toimitettava, miehet. Menkää!" Hän ojensi kätensä käskävästi ja osoitti vieraaseen. "Te näette hänet. Hän ei ole kovin hauskan näköinen. Hän oli juuri tuollainen pikkuinen – sattuma, jota ei kukaan muistanut. Nyt hän on *tuo*. Semmoisiksi tekin tulette, sotatoverit, niin urhoollisiksi – semmoisiksi tekin tulette. Mutta te ette koskaan palaja. Te joudutte kaikki sinne, minne hänkin, tahi" – hän viittasi katossa näkyvään arkun varjoon ja jupisten "seitsemänkymmentä miljoonaa – tehkää, miehet", retkahti pöydän alle ja vaipui uneen.

"Kauniisti ja sattuvasti sanottu", sanoi Pikku Mildred. "Maksaisiko vaivan suuttua? Auttakaamme tätä raukkaa kernaammin."

Mutta Valko-husaarien täytyi pian ja äkkiä luopua hyväntahtoisesta aikeestaan. Luutnantti oli vain tullut pistäymään palatakseen takaisin kolmen päivän perästä, jolloin surumarssin sävelet ja ratsuväen jyskytys ilmoittivat ihmettelevälle ympäristölle, joka ei ollut huomannut yhtään paikkaa pöydän ääressä tyhjänä, että joku rykmentin upseereista oli eronnut saadusta virastaan.

Ja Dirkovitsh hymyillen, kumarrellen ja miellyttävänä kuten aina – myöskin matkusti pois eräässä yöjunassa. Pikku Mildred ja muuan toinen upseeri olivat häntä saattamassa, sillä olihan hän messin vieras, ja vaikkapa hän olisi läimäyttänyt kämmenellään everstiä korvalle, niin ei messin laki olisi suvainnut sittenkään vierasvaraisuuden vähentämistä.

"Hyvästi, Dirkovitsh, hauskaa matkaa", sanoi Pikku Mildred.

"Näkemään asti, kalliit veljet", sanoi venäläinen.

"Todellakin! Me luulimme teidän palaavan kotiin?"

"Niin, niin, mutta minä tulen takaisin. Ystävät, onko tuo ovi suljettu?" Hän osoitti pohjantähteen päin, Khyber-solaa kohden.

"Hyvänen aika! Olin unhottaa. Tietysti. Veli on tervetullut koska tahansa. Onko mukanaan kaikki – tupakkaa, jäätä, makuuvaatteita? Kaikki kunnossa. No, näkemään asti, Dirkovitsh."

"Hän", sanoi toinen mies, kun junan lamppujen liekit alkoivat hävitä.

"Kaikista – juukelin – näköisistä..."

Pikku Mildred ei vastannut mitään, katsellen vain pohjantähteä hän hyräili erästä vasta kuulemaansa rallia, johon Valko-husaarit olivat kovin ihastuneet. Näin se kuului:

Surku oli herraa Siniparta parkaa, kenpä hälle pahaa tehdä halajaa; mut siitä se vasta toinen ilo alkaa, jos hän vielä kerran tänne palajaa.

Kaksi rumpalipoikaa

"Ja lapsi on heitä johdettava."

Armeijan luetteloissa heidät yhä mainitaan kuuluviksi *The Fore and Fit Princess Hohenzollern-Sigmaringen-Auspach's Merther Tydfilshire Own Royal Loyal Light Infantry, Regimental District 329 A* osastoon, mutta armeijan kaikissa kasarmeissa ja anniskeluissa heidät tunnetaan "Fore and Aft" nimellä. Aikaa voittaen he vielä saattavat tehdä jotain, joka on tekevä heidän uuden nimensä kunniakkaaksi, mutta tätä nykyä he ovat siitä hyvin häpeissään, ja jos joku mainitsee heitä "Fore and Aft" (eteen ja taapäin) nimityksellä, panee hän sillä alttiiksi päänsä, jota kantaa hartioittensa välissä.

Jos kuiskaa parisen sanaa erään ratsuväkirykmentin tallin ovelta, niin saa miehet hyökkäämään ulos kadulle väineen, luutineen ja kirouksineen, mutta kuiskaapas: "Fore and Aft", niin koko rykmentti syöksyy ulos pyssyt kädessä.

Ainoana puolustuksenaan voi pitää, että he taas koettivat lopettaa kunnolla ilveilyn. Mutta kaikkihan jo tiesivät, että heidät oli tarkkaan lyöty, kylvetetty, rökitetty ja säikäytetty pahanpäiväisesti. Miehistö tiesi sen – heidän päällikkönsä tiesivät sen, hevoskaarti tiesi sen, ja kun uusi sota alkaa, niin vihollinenkin saa sen tietää. On pari kolme linjarykmenttiä, jotka kantavat mustaa tahraa, jonka he silloin tahtovat saada poispyyhityksi, ja onnettomat ne joukot, jotka joutuvat heidän välikappaleikseen.

Englantilaisen sotilaan rohkeutta pidetään ylimalkaan epäilemättömänä, ja säännönmukaisesti onkin niin. Poikkeukset pujahtavat aina taitavasti pois näkyvistä, silloin tällöin vain tullen esiin, kun vapaampi sanatulva valtaa messipöydän ääressä istujat puoliyön tienoissa. Silloin saa kuulla kummallisia ja kauheita juttuja sotilaista, jotka eivät tahdo totella päälliköitään, ja käskyistä, joita asiaankuulumattomat ovat jalleet, ja onnettomuuksista, jotka olisivat tuottaneet täydellisen tappion, ellei brittiläisellä armeijalla aina olisi menestystä. Nämä ovat hyvin ikäviä juttuja kuunnella, ja messeissä niitä jutellaankin aivan kuiskaamalla, kun istutaan suuren takkavalkean ääressä, ja nuori upseeri pää kumarassa ajattelee yksinään, että Jumala auttakoon hänen miehiänsä koskaan käyttäymästä niin epäarvokkaasti.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.